

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA
ZA 2017. GODINU

"Swisslion Industrija alata" a.d. Trebinje

Banja Luka, 19.04.2018. godine

SADRŽAJ:

Izveštaj nezavisnog revizora	1-3
Bilans stanja	4
Bilans uspjeha	5
Izveštaj o promjenama na kapitalu	6
Bilans tokova gotovine	7
Napomene uz finansijske izvještaje	8-25

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Skupštini Društva i Upravnom odboru "Swisslion Industrija alata" a.d. Trebinje

Uvod

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja (strana 4 do 7) "Swisslion Industrija alata" a.d. Trebinje (u daljem tekstu Društvo) koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2017. godine, odgovarajući bilans uspjeha, izvještaj o tokovima gotovine i izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske, kao i za interne kontrole koje su relevantne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usled neregularnosti ili grešaka.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i informacijama objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Odabrani postupci su zasnovani na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim izvještajima, nastalih usled neregularnosti ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola pravnog lica. Revizija, takođe, uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju razumnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Pozitivno mišljenje

Po našem mišljenju finansijski izvještaji istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, prikazuju finansijski položaj Društva na dan 31. decembra 2017. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući rezerve u odnosu na dato mišljenje, skrećemo pažnju na sledeće:

Dana 25. januara 2012. godine, potpisan je Protokol radi realizacije Ugovora o kupovini državnog kapitala, od strane Vlade Republike Srpske i Koncerna Swisslion-Takovo d.o.o, Beograd (kupac državnog kapitala i većinski vlasnik Swisslion industrija alata Trebinje a.d), uz učešće Ministarstva industrije, energetike i rudarstva i Investiciono-razvojne banke Republike Srpske a.d. Banja Luka. Ovim Protokolom se obuhvataju obaveze koje Društvo ima po osnovu neisplaćenih poreza i doprinosa Republici Srpskoj, kao i obaveza Društva da redovno isplaćuje zarade zaposlenima počevši od 1. januara 2012. godine.

Tačkom 3. Protokola predviđeno je da se u skladu sa postojećim propisima ili u slučaju potrebe, kroz izmjene i dopune istih reguliše način izmirenja obaveza Društva po osnovu neplaćenih poreza i doprinosa koji u poslovnim knjigama na dan 31.12.2017. godine iznose 14.589.931 KM.

Istim članom je predviđeno da Vlada Republike Srpske zadržava mogućnost da dio ili cjelokupan iznos potraživanja po osnovu poreza i doprinosa, a u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima ili eventualno novim ili izmijenjenim propisima, konvertuje u kapital. Tačkom 4. Protokola je predviđeno obezbjeđenje kredita Investiciono-razvojne banke Republike Srpske u cilju konsolidacije tekućeg poslovanja Društva.

Po osnovu neplaćenih obaveza za poreze i doprinose Društvo je izvršilo uknjižvanje kamate u iznosu od 376.529 KM, kao dugoročna rezervisanja. U poslovnim knjigama Društva uknjižena je kamata za jednogodišnju odgodu plaćanja obaveza, po rješenju Poreske uprave Republike Srpske iz 2012. godine u iznosu od 595.369 KM. Koliki će biti stvarni iznos obaveza po osnovu kamate i da li će ga uopšte biti, zavisi od toga da li će Vlada Republike Srpske prihvatiti konverziju obaveza u kapital kako je prvobitno predviđeno kao moguće rješenje u Protokolu. Neobračunata kamata predstavlja potencijalnu obavezu.

Revizorskim postupcima smo se uvjerali da Društvo od januara 2012. godine vrši redovnu uplatu poreza i doprinosa na zarade tekućeg perioda. Osim toga vrši se plaćanje reprogramiranih obaveza Fondu PIO sa pripadajućom kamatom za sve radnike koji odlaze u penziju i po tom osnovu je Društvo u 2017. godini uplatilo iznos od 394.880 KM.

Društvo ima potraživanja ratnog duga, te naknade štete zbog ratnih dejstava u iznosu od 4.055.892 KM bez obračunatih kamata za period od 1996. godine do danas.

Navedeni iznosi nisu evidentirani u poslovnim knjigama što, ukoliko dođe do realizacije istih, može uticati na smanjenje gubitka u poslovanju i povećanje sredstava po osnovu naplate istih.

Prema obrazloženju rukovodstva Društva, po pitanju Protokola i naknade potraživanja ratnog duga, u prethodnom periodu su održani sastanci sa predstavnicima Vlade Republike Srpske vezano za rješavanje napred navedenih pitanja ali do okončanja revizije finansijskih izvještaja za 2017. godinu nisu doneseni konkretni i konačni zaključci o načinu postupanja, tako da nema izvjesnosti na koji način će se riješiti sporna pitanja.

Na dan bilansiranja Društvo ima veće kratkoročne obaveze od obrtne imovine a unazad dvije godine ostvaruje pozitivne rezultate u poslovanju. Finansijski izvještaji Društva su sačinjeni uz oslanjanje na pretpostavku o stalnosti poslovanja u doglednoj budućnosti. Ukoliko se ne riješi pitanje u vezi sa izmirenjem obaveza za poreze i doprinose na način predviđen Protokolom, može se dovesti u pitanje stalnost poslovanja Društva u budućem periodu.

Društvo za reviziju
»CONTROL REVIEW« d.o.o.
Banja Luka,
19.04.2018.godine

Ovlašteni revizor
Milica Šinik Kotur

BILANS STANJA (IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU)

Na dan 31. decembra 2017. godine
(U konvertibilnim markama)

Pozicija	Napomene	Iznos na dan bilansa 31.12.2017.	Iznos na dan bilansa 31.12.2016.
Aktiva			
Stalna sredstva		22.450.520	25.127.543
Koncesije, patenti, licence i ostala prava	3.1, 1	20.341	20.341
Ostala nematerijalna sredstva	3.1, 1	10.083	21.083
Zemljište	3.2, 2	4.177.347	4.177.347
Građevinski objekti	3.2, 3.3, 2	10.121.981	12.792.908
Postrojenja i oprema	3.2, 3.3, 2	7.235.622	7.262.063
Investicione nekretnine	3.2, 3.3, 2	833.724	853.801
Avansi i NPO u pripremi	3.2, 2	51.422	-
Tekuća sredstva		13.513.711	12.016.387
Zalihe	3.4, 3	8.534.649	8.711.308
Kupci u zemlji	3.5, 4	557.041	296.595
Kupci u inostranstvu	3.5, 4	3.314.394	2.110.968
Druga kratkoročna potraživanja	3.5, 4	786.603	788.351
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	3.6, 5	321.024	77.815
Porez na dodatu vrijednost	3.5, 4	-	31.350
Poslovna aktiva		35.964.231	37.143.930
Pasiva			
Kapital		1.734.591	1.501.274
Akcijski kapital	4.1, 6	38.162.295	38.162.295
Revalorizacione rezerve	4.1, 6	12.053.314	13.448.329
Neraspoređeni dobitak	4.1, 6	233.317	236.027
Gubitak do visine kapitala	4.1, 6	48.714.335	50.345.377
Rezervisanja, odložene poreske obaveze i razgraničeni prihod	4.2, 7	376.529	376.529
Dugoročne obaveze		17.113.513	17.113.513
Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	4.3, 8	17.113.513	17.113.513
Kratkoročne obaveze		16.739.598	18.152.614
Kratkoročne finansijske obaveze	4.4, 9	6.678.198	6.893.846
Dobavljači u zemlji	4.5, 10	263.680	1.495.868
Dobavljači iz inostranstva	4.5, 10	745.489	535.446
Obaveze za zarade i naknade zarada	4.5, 10	8.383.550	8.479.583
Druge obaveze	4.5, 10	606.969	664.295
Porez na dodatu vrijednost	4.5, 10	14.415	-
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine	4.5, 10	47.297	83.576
Ukupna pasiva		35.964.231	37.143.930
Vanbilansna aktiva i pasiva	19	400.000	400.000

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

BILANS USPJEHA (IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU)

Za godinu koja se završava 31. decembra 2017. godine
(U konvertibilnim markama)

	Napomene	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Poslovni prihodi		14.835.226	13.871.884
Prihodi od prodaje robe	5.1.1, 11	73.643	99.793
Prihodi od prodaje učinaka	5.1.1, 11	14.767.467	13.693.268
Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka	5.1.1, 11	4.298	3.852
Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	5.1.1, 11	-	16.514
Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	5.1.1, 11	72.754	-
Ostali poslovni prihodi	5.1.1, 11	62.572	58.457
Poslovni rashodi		13.964.426	13.197.511
Nabavna vrijednost prodate robe	5.1.2, 12	70.972	91.365
Troškovi materijala	5.1.2, 12	6.198.938	5.889.998
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	5.1.2, 12	5.635.846	4.785.297
Troškovi proizvodnih usluga	5.1.2, 12	739.998	1.071.313
Troškovi amortizacije i rezervisanja	5.1.2, 12	629.212	744.057
Nematerijalni troškovi (bez poreza i doprinosa)	5.1.2, 12	345.878	427.630
Troškovi poreza i doprinosa	5.1.2, 12	343.582	187.851
Poslovni dobitak		870.800	674.373
Poslovni gubitak		-	-
Finansijski prihodi		49.289	72.264
Pozitivne kursne razlike	5.2.1, 13	49.289	72.264
Finansijski rashodi		680.498	543.904
Rashodi kamata	5.2.2, 14	5.322	28.916
Negativne kursne razlike	5.2.2, 14	167.738	57.774
Ostali finansijski rashodi	5.2.2, 14	507.438	457.214
Dobitak redovne aktivnosti		239.591	202.733
Gubitak redovne aktivnosti		-	-
Ostali prihodi		109.751	97.171
Dobici po osnovu prodaje nekretn. postrojenja i opreme	5.3.1, 15	78.537	44.281
Viškovi, izuzimajući viškove zaliha učinaka	5.3.1, 15	-	596
Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika	5.3.1, 15	1.702	-
Prihodi od smanjenja obaveza i ostali nepomenuti prihodi	5.3.1, 15	29.512	52.294
Ostali rashodi		116.025	63.877
Gubici po osnovu prodaje nekretn. postrojenja i opreme	5.3.2, 16	1.829	20.211
Manjkovi, izuzimajući manjkove zaliha učinaka	5.3.2, 16	316	322
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha i ostali rashodi	5.3.2, 16	113.880	43.344
Dobitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda		-	33.294
Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda		6.274	-
Dobitak prije oporezivanja		233.317	236.027
Gubitak prije oporezivanja		-	-
Tekući i odloženi porez na dobit		-	-
Poreski rashodi perioda		-	-
Neto dobitak perioda	4.1, 6	233.317	236.027
Neto gubitak tekuće godine		-	-
Ukupni prihodi		14.994.266	14.041.319
Ukupni rashodi		14.760.949	13.805.292

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU

Za godinu koja se završava 31. decembra 2017. godine
(U konvertibilnim markama)

	Akcijski kapital	Revalorizacione rezerve	Ostale rezerve	Neraspoređeni gubitak/dobitak	Ukupno
Stanje na dan 01.januar 2016.godine	38.162.295	13.448.329		(50.345.377)	1.265.247
Efekti revalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava					
Nerealizovani dobitci/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju					
Neto dobitak/gubitak perioda iskazan u bilansu uspjeha				236.027	236.027
Neto dobitci/gubici perioda priznati direktno u kapitalu					
Objavljene dividende i drugi vidovi raspodjele dobitka i pokriće gubitka					
Emisija akcijskog kapitala i drugi vidovi povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala					
Stanje na dan 31.decembar 2016.godine	38.162.295	13.448.329		(50.109.350)	1.501.274
Efekti revalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava					
Nerealizovani dobitci/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju					
Neto dobitak/gubitak perioda iskazan u bilansu uspjeha				233.317	233.317
Neto dobitci/gubici perioda priznati direktno u kapitalu					
Objavljene dividende i drugi vidovi raspodjele dobitka i pokriće gubitka					
Stanje, 31. decembar 2017. godine	38.162.295	12.053.314		(48.481.018)	1.734.591

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

BILANS TOKOVA GOTOVINE (IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE)

Za godinu koja se završava 31.decembra 2017. godine
(U konvertibilnim markama)

	Godina koja se završava 31. decembra 2017.	Godina koja se završava 31. decembra 2016.
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	9.247.272	8.091.941
Prilivi od kupaca i primljeni avansi	8.037.696	7.658.561
Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti	1.209.576	433.380
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	11.126.892	8.144.686
Odlivi po osnovu isplata dobavljačima i dati avansi	4.323.961	2.452.449
Odlivi po osnovu isplata zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	5.610.615	5.208.146
Odlivi po osnovu plaćenih kamata	42.762	131.558
Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	1.149.554	352.533
Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	1.879.620	52.745
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	2.396.334	145.803
Prilivi po osnovu prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme, investicionih nekretnina i bioloških sredstava	2.396.334	145.803
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	273.505	56.670
Odlivi po osnovu kupovine nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme, investicionih nekretnina i bioloških sredstava	273.505	56.670
Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja	2.122.829	89.133
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	-	-
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
UKUPNI PRILIVI GOTOVINE	11.643.606	8.237.744
UKUPNI ODLIVI GOTOVINE	11.400.397	8.201.356
NETO PRILIV GOTOVINE	243.209	36.388
NETO ODLIV GOTOVINE	-	-
Gotovina na početku obračunskog perioda	77.815	41.427
Gotovina na kraju obračunskog perioda	321.024	77.815

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Preduzeće za proizvodnju alata i mašinskih pribora "Swisslion industrija alata" a.d, Trebinje, (u daljem tekstu "Društvo") sa sjedištem u ulici Nikšićki put broj 20 u Trebinju, osnovano je 1951. godine. Tokom svoje istorije, Društvo je prošlo kroz nekoliko promjena u obliku otganizovanja. Bilo je društveno, a zatim državno preduzeće, dok su njegova sredstva bila podijeljena na sedam zasebnih preduzeća od kojih je svako bilo specijalizovano za proizvodnju određene vrste alata. Svih sedam državnih preduzeća je poslovalo u jedinstvenom poslovnom sistemu "Industrija alata Trebinje - IAT".

Na dan 27. januara 2007. godine, na osnovu Ugovora o kupoprodaji državnog kapitala potpisanog između Koncerna Swisslion-Takovo d.o.o, Beograd i Direkcije za privatizaciju Republike Srpske, državni kapital svih sedam preduzeća je kupljen od strane Koncerna Swisslion-Takovo d.o.o, Beograd. Predmet kupovine je bio državni paket akcija svakog preduzeća, ukupne vrijednosti od 3.090.680 KM, nominalne vrijednosti 1 KM za jednu akciju. Prethodno učešće državnog kapitala u svakom preduzeću je variralo od 63,128% do 64,696%. Nakon izvršene prodaje državnog kapitrala, Društvo je promijenilo naziv u "Swisslion industrija alata" a.d. Trebinje.

Tokom 2007. godine angažovan je nezavisni procjenitelj da izvrši nezavisnu procjenu realne vrijednosti neto imovine svih preduzeća na dan 31. decembar 2006. godine. Procjena kapitala izvršena je za potrebe statusne promjene spajanje sa pripajanjem. Nakon izvršene procjene, "Swisslion industrija alata" a.d, Trebinje, je preuzelo imovinu i obaveze ostalih šest preduzeća. Statusna promjena pripajanja ostalih šest preduzeća izvršena je sa stanjem na dan 30. april 2007. godine. Nakon ovog datuma, pripojena preduzeća su prestala da postoje kao zasebna pravna lica.

Osnovna djelatnost Društva je proizvodnja različitih vrsta alata i pribora za mašine, kao što su alati za bušenje, alati za rezanje navoja, kontrolni alat za navoj i rupu, strugarski alat, kružne testere za rezanje metala, glodala, čeona vretenasta glodala, upuštači, razvrtači, alati za rudarstvo, obojeni metali i ostalo (šifra djelatnosti 25.73- proizvodnja alata).

Matični broj Društva je 1109049, a poreski identifikacioni broj (JIB) je 4401345140009. Prosječan broj zaposlenih po osnovu stanja na kraju mjeseca u 2017. godine je 527 odnosno 501 zaposleni u 2016. godini.

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

2.1. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sačinjavanju finansijskih izvještaja Društvo je obavezno da se pridržava sledećih načela:

2.1.1. NAČELO STALNOSTI iz koga proizilazi da imovinski, finansijski i prinosni položaj društva kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju omogućuje poslovanje u neograničenom roku iz čega proizilazi privremenost i povremenost izvještavanja, kao i obaveznost procenjivanja po nabavnoj cijeni i cijeni koštanja osim u slučajevima primjena načela impariteta.

2.1.2. NAČELO DOSLEDNOSTI koje podrazumijeva da se način procenjivanja u dužem vremenskom razdoblju ne mijenja, a ako do promjene ipak dođe u Aneksu se iskazuje efekat promjene i obrazlaže razlog promjene.

2.1.3. NAČELO REALIZACIJE po kome se u bilansu uspjeha mogu uključiti samo realizovani (tržišno potvrđeni) dobiti.

2.1.4. NAČELO IMPARITETA (nejednake vrijednosti), koje zahtijeva bilansiranje imovine po najnižoj a obaveza po najvišoj vrijednosti što ima za posledicu odmjeravanje rashoda na više a prihoda na niže, kao i uzimanje u obzir obezvrjeđenja (depresijacije) i rezervisanja nazavisno da li je rezultat dobitak ili gubitak.

2.1.5. NAČELO UZROČNOSTI PRIHODA I RASHODA po kome se uzimaju u obzir svi prihodi i svi rashodi datog obračunskog perioda bez obzira na momenat naplate prihoda (fakturisana realizacija) i momenata plaćanja po osnovu rashoda.

2.1.6. NAČELO POJEDINAČNOG PROCJENJIVANJA IMOVINE I OBAVEZA pri čemu eventualna grupna procenjivanja radi racionalizacije proističu iz pojedinačnog procenjivanja.

2.1.7. NAČELO IDENTITETA BILANSA po kome bilans otvaranja poslovnih knjiga za tekuću godinu mora da bude identičan zaključnom bilansu za prethodnu godinu.

3. PROCJENJIVANJE IMOVINE

3.1. NEMATERIJALNA ULAGANJA se priznaju samo kada je vjerovatno da će od tog ulaganja priticati ekonomske koristi i kada je nabavna vrijednost ulaganja pouzdano mjerljiva. Nematerijalna ulaganja se vrednuju prema nabavnoj vrijednosti. Obuhvataju ulaganja u licence, softver i ostala nematerijalna ulaganja.

Nematerijalna ulaganja se amortizuju u toku korisnog vijeka pri čemu se primjenjuje proporcionalni metod amortizacije. U bilansu se nematerijalna ulaganja iskazuju po sadašnjoj vrijednosti.

3.2. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

U nekretnine postrojenja i opremu spadaju: zemljišta, građevinski objekti, postrojenja i oprema, investicione nekretnine, nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi.

U momentu nabavke vrednuju se po nabavnoj vrijednosti. Nakon početnog priznavanja po nabavnoj vrijednosti građevinski objekti, postrojenja, oprema, investicione nekretnine, vrednuju se po sadašnjoj vrijednosti (nabavna vrijednost umanjena za iznos obračunate amortizacije i gubitka po osnovu obezvređenja).

Sadašnja vrijednost građevinskih objekata, postrojenja i opreme uvećava se za naknadne troškove po osnovu troškova adaptacije, zamjene dijelova i troškova generalnih popravki pod uslovom da se ovi troškovi mogu izmjeriti i da oni produžuju korisni vijek ili povećavaju učinak sredstva.

Nakon početnog vrednovanja kada knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme odstupa od vladajućih tržišnih cijena na dan bilansa, vrši se procjena nekretnina, postrojenja i opreme, investicionih nekretnina ili putem ponovne nabavne cijene ili putem revalorizacije. Pozitivni efekti ove procjene povećavaju revalorizacionu rezervu, a negativni efekti smanjuju revalorizacionu rezervu, a ako revalorizacione rezerve nema negativni efekti povećavaju rashode obezvređenjem imovine u bilansu uspjeha.

3.3. AMORTIZACIJA

Osnovica za obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme, izuzimajući trajno pravo korištenja (zemljište) je nabavna odnosno revalorizovana nabavna vrijednost.

Metod obračuna amortizacije građevinskih objekata i dijela opreme je linearni tj. proporcionalni (paragraf 62 MRS 16- Nekretnine, postrojenja i oprema). Amortizacione stope se utvrđuju prema procijenjenom korisnom vijeku upotrebe za svako sredstvo pojedinačno. Za proizvodnu opremu za koju je moguće utvrditi broj učinaka koji se njome proizvedu, primjenjuje se funkcionalna amortizacija.

Prilikom obračuna amortizacije proporcionalnom metodom Društvo koristi slijedeće amortizacione stope:

Građevinski objekti	1,30 % do 16,66 %
Oprema	2,00 % do 25,00 %

3.4. ZALIHE I DATI AVANSI

Zalihe materijala, rezervnih dijelova, goriva i maziva, auto guma, sitnog inventara, HTZ opreme, procjenjuju se po nabavnoj vrijednosti, koja obuhvata fakturnu vrijednost dobavljača i zavisne troškove nabavke.

Obračun izlaza zaliha materijala vrši se metodom ponderisanog prosječnog troška.

Zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda vrednuju se po cijeni koštanja. Cijena koštanja obuhvata troškove proizvodnje i dio opštih troškova koji su raspoređeni prema utvrđenom ključu.

Sitan inventar, ambalaža i auto gume čiji je vijek upotrebe do godinu dana otpisuju se jednokratno prilikom stavljanja u upotrebu.

3.5. POTRAŽIVANJA OD PRODAJE I DRUGA POTRAŽIVANJA

Potraživanja od prodaje i druga potraživanja obuhvataju: potraživanja po osnovu prodaje i druga kratkoročna potraživanja.

Kratkoročna potraživanja procjenjuju se po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za indirektni otpis, po odluci rukovodstva, vjerovatno nenaplativih potraživanja odnosno za direktni otpis ako je nenaplativost potraživanja dokumentovana.

Na dan bilansiranja vrši se pojedinačna procjena naplativosti potraživanja.

Potraživanja od kupaca iz inostranstva izražena u stranim sredstvima plaćanja, iskazuju se u domaćoj valuti preračunatoj po srednjem kursu Centralne banke BiH na dan bilansiranja.

3.6. GOTOVINA I EKVIVALENTI GOTOVINE

U gotovinu i ekvivalente gotovine spadaju: poslovni računi i blagajna.

Depoziti po viđenju i gotovina u stranoj valuti procjenjuju se po srednjem kursu strane valute na dan bilansa. Pozitivne kursne razlike evidentiraju se u korist finansijskih prihoda, a negativne na teret finansijskih rashoda.

3.7. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Aktivna vremenska razgraničenja obuhvataju unapred plaćene odnosno fakturisane troškove i prihode tekućeg perioda koji nisu mogli biti fakturisani, a za koje su nastali troškovi u tekućem periodu.

4. PROCJENJIVANJE PASIVE

4.1. KAPITAL

U kapital spadaju: osnovni kapital, zakonske rezerve, revalorizacione rezerve, neraspoređeni dobitak i gubitak do visine kapitala. Gubitak iz ranijih godina je ispravka vrijednosti kapitala. Kapital i gubitak unose se u bilans u visini nominalne knjigovodstvene vrijednosti.

Revalorizaciona rezerva datog sredstva prenosi se na neraspoređeni dobitak kada se to sredstvo potpuno amortizuje ili proda.

4.2. DUGOROČNA REZERVISANJA

Dugoročna rezervisanja predstavljaju obaveze za pokriće troškova i rizika proisteklih iz prethodnog poslovanja koji će se pojaviti u narednim godinama a odnose se na:

- rezervisanja za troškove u garantnom roku,
- ostala rezervisanja za vjerovatne troškove.

Ova rezervisanja Društvo procjenjuje na bazi stvarno očekivanih troškova, a ukida ih u momentu nastanka troškova koji terete rezervisanje. Neiskorištena dugoročna rezervisanja za pokriće troškova ukidaju se u korist ostalih prihoda.

4.3. DUGOROČNE OBAVEZE

U dugoročne obaveze spadaju: obaveze koje se mogu konvertovati u kapital, dugoročni krediti u zemlji i inostranstvu, obaveze po finansijskom lizingu i ostale dugoročne obaveze. Dugoročne obaveze u nacionalnoj valuti iskazuju se u nominalnoj neisplaćenju vrijednosti a u stranoj valuti iskazuju se po srednjem kursu strane valute na dan bilansa ili po kursu ugovorenom sa kreditorom. Dugoročne obaveze sa valutnom klauzulom vrednuju se takođe po srednjem kursu na dan bilansa valute utvrđene valutnom klauzulom.

4.4. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

U kratkoročne finansijske obaveze spadaju: kratkoročne finansijske obaveze prema povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti u zemlji i dio dugoročnih kredita koji dopijevaju za plaćanje do jedne godine.

Kratkoročne finansijske obaveze u nacionalnoj valuti iskazuju se u nominalnoj neisplaćenju vrijednosti.

4.5. OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA I DRUGE OBAVEZE

U obaveze prema dobavljačima i druge obaveze spadaju: obaveze iz poslovanja, obaveze po osnovu zarada i naknada zarada, druge obaveze, osim obaveze za učešće u dobitku i obaveze za porez na dodatu vrijednost.

Obaveze iz poslovanja u nacionalnoj valuti iskazuju se u neplaćenju iznosu a u stranoj valuti iskazuju se po srednjem kursu na dan bilansa.

Obaveze za porez na dodatu vrijednost odnose se na obračunat porez na dodatu vrijednost kupcima u iznosu koji nije kompenziran sa obračunatim porezom na dodatu vrijednost od strane dobavljača i po osnovu uvoza i nije plaćen fiskusu.

4.6. TEKUĆE OBAVEZE ZA POREZ NA DOBIT

Tekuće obaveze za porez na dobit obuhvataju neplaćeni porez na dobitak.

5. PRIHODI I RASHODI

5.1. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI

5.1.1. Poslovne prihode čine:

- prihodi od prodaje robe,
- prihodi od prodaje učinaka na domaćem i inostranom tržištu,
- prihodi od aktiviranja i potrošnje učinaka priznaju po cijeni koštanja,
- prihodi od fondova, subvencija,
- prihodi od zakupnina i ostali poslovni prihodi.

Poslovni prihodi koriguju se na više za povećanje vrijednosti zaliha učinaka i na niže za smanjenje vrijednosti zaliha učinaka.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe su iskazani po fakturnoj vrijednosti, umanjenoj za date popuste, povrate robe i porez na dodatu vrijednost.

5.1.2. Poslovne rashode čine: nabavna vrijednost prodane robe, troškovi materijala, troškovi goriva i energije, troškovi bruto zarada i naknada zarada, troškovi proizvodnih usluga, troškovi amortizacije i rezervisanja, nematerijalni troškovi, porezi i doprinosi nezavisni od rezultata. Svi rashodi se priznaju nezavisno od plaćanja.

5.2. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI

5.2.1. Finansijske prihode čine: prihodi od pozitivnih kursnih razlika i ostali finansijski prihodi.

5.2.2. Finansijske rashode čine rashodi po osnovu kamata, negativnih kursnih razlika i ostali finansijski rashodi.

5.3. OSTALI PRIHODI I RASHODI

5.3.1. Ostale prihode čine: prihodi od prodaje osnovnih sredstava, naplaćena otpisana potraživanja, prihodi od smanjenja obaveza i ostali nepomenuti prihodi.

5.3.2. Ostale rashode čine: rashodi po osnovu manjkova, rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i ostali rashodi.

6. POREZ NA DOBITAK

Porez na dobitak obračunava se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit (Službeni glasnik Republike Srpske 94/15 i 1/17). Poreska osnovica utvrđuje se poreskim bilansom i poreskom prijavom a poreska stopa je 10%. Poreski propisi Republike Srpske ne omogućuju da se poreski gubici iz tekuće godine mogu knjižiti kao osnov za povraćaj plaćenog poreza u prethodnoj godini. Međutim, gubici iz tekuće godine mogu se preneti na račun dobitaka iz budućih perioda, ali ne duže od pet godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. NEMATERIJALNA ULAGANJA

	U KM		
	Koncesije, patenti, licence i slična prava	Ostala nematerijalna ulaganja	Ukupno
Nabavna vrijednost:			
Stanje na početku godine	20.341	92.228	112.569
Stanje na kraju godine	20.341	92.228	112.569
Kumulirana ispravka vrijednosti:			
Stanje na početku godine	0	71.145	71.145
Povećanja:	0	11.000	11.000
Amortizacija	0	11.000	11.000
Stanje na kraju godine	0	82.145	82.145
Neto sadašnja vrijednost:			
31.12.2017. godine	20.341	10.083	30.424
Neto sadašnja vrijednost:			
31.12.2016. godine	20.341	21.083	41.424

Nematerijalna ulaganja se odnose na licence i softver kojim je obuhvaćeno kompletno poslovanje Društva, po svim segmentima i organizacijskoj strukturi. U 2017. godini nije bilo povećanja vrijednosti ostalih nematerijalnih ulaganja a izvršeno je smanjenje vrijednosti nematerijalnih ulaganja po osnovu obračunate amortizacije softvera u iznosu od 11.000 KM.

2. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	U KM					
	Zemljište	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Investicione nekretnine	Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i investicione nekretnine	Ukupno
Nabavna vrijednost:						
Stanje na početku godine	4.177.347	15.361.180	15.785.268	1.011.750	0	36.335.545
Povećanja:	0	0	220.395	0	51.422	271.817
Nove nabavke	0	0	220.395	0	51.422	271.817
Smanjenja:	0	2.680.092	53.152	0	0	2.733.244
Rashod, prodaja i drugo	0	2.680.092	53.152	0	0	2.733.244
Stanje na kraju godine	4.177.347	12.681.088	15.952.511	1.011.750	51.422	33.874.118
Kumulirana ispravka vrijednosti:						
Stanje na početku godine	0	2.568.272	8.523.205	157.949	0	11.249.426
Povećanja:	0	353.540	244.596	20.077	0	618.213
Amortizacija	0	353.540	244.596	20.077	0	618.213
Smanjenja:	0	362.705	50.912	0	0	413.617
Kumulirana ispravka u otuđenju	0	362.705	50.912	0	0	413.617
Stanje na kraju godine	0	2.559.107	8.716.889	178.026	0	11.454.022
Neto sadašnja vrijednost:						
31.12.2017. godine	4.177.347	10.121.981	7.235.622	833.724	51.422	22.420.096
Neto sadašnja vrijednost:						
31.12.2016. godine	4.177.347	12.792.908	7.262.063	853.801	0	25.086.119

U 2017. godini je na osnovu Odluke Upravnog odbora 05/17 od 11.01.2017. godine izvršena prodaja građevinskih objekata sa pripadajućom infrastrukturom, nabavne vrijednosti 2.680.092 KM. Prodajom je ostvaren kapitalni dobitak u iznosu od 76.699 KM.

U tekućoj godini povećana je nabavna vrijednost opreme po osnovu nabavke opreme u iznosu od 220.395 KM. U 2017. godini je izvršena prodaja opreme nabavne vrijednosti 500 KM. Na prijedlog popisne komisije rashodovana je oprema nabavne vrijednosti 52.652 KM a ispravke vrijednosti 50.823 KM.

Nekretnine koje se izdaju pod zakup su klasifikovane kao investicione nekretnine. Nije bilo promjena nabavne vrijednosti u tekućoj godini a sadašnja vrijednost je smanjena po osnovu obračuna amortizacije.

Dati avansi za nabavku stalne imovine iznose 51.422 KM i formirani su u tekućoj godini u većem dijelu vezano za nabavku lasera.

Na nekretninama Društva uknjižena je hipoteka u korist Poreske uprave Republike Srpske na ime neplaćenih a prijavljenih obaveza po osnovu poreza i doprinosa iz ranijih godina (period 2008. do 2011. godina).

3. ZALIHE I DATI AVANSI

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Materijal	2.339.969	2.450.961
2. Nedovršena proizvodnja	1.968.230	1.567.692
3. Gotovi proizvodi	4.191.611	4.666.130
4. Roba	29.839	26.525
I Zalihe - ukupno (1 do 4)	8.529.649	8.711.308
1. Bruto dati avansi	5.000	0
II Dati avansi - ukupno	5.000	0
III ZALIHE I DATI AVANSI (I+II)	8.534.649	8.711.308

Stanje zaliha materijala, nedovršene proizvodnje, gotovih proizvoda i robe je usklađeno sa popisom na dan bilansiranja.

Zalihe materijala obuhvataju osnovni materijal, pomoćni materijal, gorivo i mazivo, kancelarijski materijal, ostali materijal, materijal za restoran, rezervne dijelove, auto gume i alat na skladištu.

4. POTRAŽIVANJA OD PRODAJE I DRUGA POTRAŽIVANJA

	U KM				
	Kupci u zemlji	Kupci u inostranstvu	Druga kratkoročna potraživanja	Porez na dodatu vrijednost	Ukupno
Bruto stanje na početku godine	296.595	2.110.968	788.351	31.350	3.227.264
Bruto stanje na kraju godine	557.041	3.314.394	786.603	0	4.658.038
NETO STANJE					
31.12.2017. godine	557.041	3.314.394	786.603	0	4.658.038
31.12.2016. godine	296.595	2.110.968	788.351	31.350	3.227.264

Potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu se formiraju po regijama u kojima se vrši prodaja. Salda potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu su potvrđena popisom potraživanja na dan 31.12.2017. godine.

Društvo je usklađivalo stanja sa kupcima putem Izvoda otvorenih stavki na dan 31.12.2017. godine. Evidentirana potraživanja od kupaca su u značajnoj mjeri potvrđena.

Društvo nije vršilo otpis potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu u toku 2017. godine jer je procijenilo da nije bilo zastarjelih potraživanja.

Druga kratkoročna potraživanja u iznosu od 604.935 KM se odnose na potraživanja od Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske a formirana su uglavnom iz ranijeg perioda vezano za refundaciju bolovanja. U toku 2017. godine formirana su nova potraživanja u iznosu od 38.772 KM a nije bilo naplata od Fonda. Fond zdravstvenog osiguranja ne želi da izvrši refundaciju navedenih potraživanja dok Društvo ne izvrši uplate obaveza prema

Poreskoj upravi Republike Srpske po osnovu poreza i doprinosa iz perioda 2008. do 2011. godina.

Potraživanja od Fonda dječije zaštite Republike Srpske na dan bilansiranja iznose 108.974 KM i uglavnom su formirana ranijih godina. Ona se ne mogu naplatiti iz istih razloga kao i prethodna potraživanja. U tekućoj godini su formirana potraživanja od Fonda dječije zaštite u iznosu od 10.954 KM a naplaćena su u iznosu od 3.791 KM.

Potraživanja po osnovu Ugovora o kratkoročnoj pozajmici koji je zaključen sa povezanim licem RDT Swisslion d.o.o. Trebinje iznose 69.016 KM.

5. GOTOVINA I EKVIVALENTI GOTOVINE

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Poslovni računi - domaća valuta	48.357	31.426
2. Poslovni računi - strana valuta	272.477	45.214
3. Blagajna - domaća valuta	190	1.175
Gotovina i ekvivalenti gotovine - ukupno (1 do 3)	321.024	77.815

Saldo gotovine odgovara stanju žiro računa poslovnih banaka i stanju koje je utvrđeno popisom na dan 31.12.2017. godine. Stanje blagajne odgovara stanju zadnjeg blagajničkog izvještaja i stanju koje je utvrđeno popisom.

6. KAPITAL

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Akcijski kapital	38.162.295	38.162.295
I. Osnovni kapital – ukupno	38.162.295	38.162.295
1. Revalorizacione rezerve po osnovu revalorizacije stalnih sredstava bez dugoročnih finansijskih plasmana	12.053.314	13.448.329
II. Revalorizacione rezerve i nerealizovani dobitci i gubici – ukupno	12.053.314	13.448.329
1. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	233.317	236.027
III. Neraspoređeni dobitak – ukupno	233.317	236.027
1. Gubitak ranijih godina	(48.714.335)	(50.345.377)
IV. Gubitak - ukupno	(48.714.335)	(50.345.377)
KAPITAL (I do III-IV)	1.734.591	1.501.274

Osnovni kapital Društva čini akcijski kapital. Akcijski kapital je podijeljen na 38.162.295 običnih akcija klase A, nominalne vrijednosti 1 KM za jednu akciju. Na osnovu Izvještaja Centralnog registra hartija od vrijednosti od 04.10.2017. godine, koji vodi knjigu akcionara, ukupan broj akcionara je 4.193.

U 2013 godini došlo je do promjene registracije privrednog subjekta većinskog vlasnika "KONCERN SWISSLION -TAKOVO", d.o.o Beograd u "SWISSLION GROUP d.o.o za unutrašnju i spoljnu trgovinu", Novi Sad. Ova preregistracija je izvršena u Registru privrednih subjekata prema rješenju od 25.12.2012 godine.

U narednom pregledu dajemo pregled akcionara:

Swisslion group d.o. za unutr. i spoljnu trg. Novi Sad	64,31%
PREF a.d. , Banja Luka	9,89%
ZAIF u preoblikovanju VIB Fond a.d., Banja Luka	7,06%
Fond za restituciju RS a.d. , Banja Luka	4,95%
Akcijski ZIF Jahorina Koin a.d. Pale u preoblikovanju, Pale	2,31%
ZAIF u preoblikovanju Bors Invest fond a.d., Banja Luka	1,11%
Ostali akcionari	10,37%
Ukupno:	100,00%

Revalorizacione rezerve su formirane po osnovu efekata procjene građevinskih objekata i opreme od strane ovlaštenih lica. U tekućoj godini je izvršeno smanjenje revalorizacionih rezervi u iznosu od 1.395.014 KM u skladu sa usvojenim računovodstvenim politikama a vezano za prodaju građevinskog objekta za koji je prilikom procjene nekretnina formirana revalorizaciona rezerva u navedenom iznosu. Ukidanje revalorizacionih rezervi je izvršeno u korist neraspoređene dobiti ranijih godina i usmjereno na pokriće gubitka iz ranijih godina.

Na osnovu Odluke Skupštine akcionara izvršeno je pokriće gubitka iz ranijih godina na teret neraspoređene dobiti iz 2016. godine u iznosu od 236.027 KM.

Društvo je u tekućoj godini ostvarilo dobitak u iznosu od 233.317 KM.

7. DUGOROČNA REZERVISANJA

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Rezervisanja za troškove restrukturiranja	376.529	376.529
Dugoročna rezervisanja - ukupno	376.529	376.529

Dugoročna rezervisanja se odnose na kamate koje su obračunate u grejs periodu vezano za Sporazum o reprogramiranju duga prema fondu PIO u iznosu od 10.129.266 KM, po Odluci Vlade Republike Srpske broj: 04/1-012-2312/06 od 02.11.2006. godine. Rezervisanja su uknjižena u 2008. godini. Društvo ne vrši redovnu otplatu reprograma koji je u cjelosti dospio pa je preknjižen na kratkoročne obaveze. Po tom osnovu je velika vjerovatnoća da će kamate biti obračunate od strane Poreske uprave Republike Srpske u značajnom iznosu, uzimajući u obzir zakonski utvrđen način obračuna zateznih kamata koje vrši Poreska uprava na dnevnom nivou.

Protokolom koji je potpisan 25. januara 2012. godine između većinskog vlasnika kapitala i Vlade RS uz učešće Ministarstva industrije, energetike i rudarstva regulišu se obaveze koje Društvo ima vezano za neisplaćene poreze i doprinose period prije privatizacije 2008. - 2011. godina, kao i isplata zarada i obaveza prema državi od 01.01.2012. godine. Društvo redovno izmiruje tekuće obaveze po osnovu poreza i doprinosa na zarade i ostale obaveze od 2012. godine.

8. DUGOROČNE OBAVEZE

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	17.113.513	17.113.513
I Dugoročne finansijske obaveze - ukupno	17.113.513	17.113.513

Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital sa stanjem na dan 31.12.2017. godine iskazane u iznosu od 17.113.513 KM u cjelosti se odnose na investirana sredstva Koncerna Swisslion-Takovo d.o.o. Beograd u Društvo, na osnovu Ugovora o prodaji državnog kapitala koji je zaključen između Koncern Swisslion- Takovo d.o.o. Beograd i Direkcije za privatizaciju Republike Srpske. Ugovorom nije predviđena dokapitalizacija Društva niti je Društvo dobilo od Direkcije za privatizaciju i Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske zvanično mišljenje o mogućnosti konvertovanja ovih sredstava u kapital Društva.

9. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Dio dugoročnih kredita koji dospjeva za plaćanje do jedne godine	6.678.198	6.893.846
Kratkoročne fin. obaveze - ukupno	6.678.198	6.893.846

Obaveze koje su dospjele za plaćanje do jedne godine odnose se na dospjele obaveze za reprogram PIO Trebinje 6.125.615 KM i kamata 63.453 KM; reprogram PIO Nevesinje 444.256 KM i kamata 44.874 KM.

Društvo ne vrši redovnu otplatu dospjelih obaveza po osnovu doprinosa za PIO i obračunatih kamata iz reprograma ali vrši uplate ovih obaveza za radnike koji odlaze u penziju ili su tehnološki višak. Po tom osnovu Društvo je u 2017. godini uplatilo iznos od 215.648 KM.

Od januara 2012. godine vrši se redovna uplata poreza i doprinosa na zarade tekućeg perioda.

10. OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA I DRUGE OBAVEZE

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Dobavljači u zemlji	263.680	1.495.868
2. Dobavljači u inostranstvu	745.489	535.446
I Obaveze iz poslovanja - ukupno (1 i 2)	1.009.169	2.031.314
1. Obaveze za neto zarade i naknade zarada, osim naknada zarada kojem se refundiraju	249.198	204.782
2. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada osim zarada koje se refundiraju	877.267	875.457

3. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada osim zarada koje se refundiraju	5.922.467	6.075.344
4. Obaveze za ostala neto lična primanja	67.263	56.287
5. Obaveze za porez na ostala lična primanja	2.314	2.374
6. Obaveze za doprinose na ostala lična primanja	1.265.041	1.265.339
II Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - ukupno (1 do 6)	8.383.550	8.479.583
1. Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja	595.369	595.369
2. Obaveze prema zaposlenima	11.600	0
3. Ostale obaveze	0	68.926
III Druge obaveze - ukupno (1 do 3)	606.969	664.295
IV Obaveze za porez na dodatnu vrijednost	14.415	0
1. Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova	26.979	46.613
2. Obaveze za doprinose koji terete troškove	18.778	19.425
3. Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	1.540	17.538
V Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine bez tekućih obaveza za porez na dobit (1 do 3)	47.297	83.576
Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze - ukupno (I do V)	10.061.400	11.258.768

Najznačajniji iznos obaveza iz poslovanja se odnosi na obaveze po osnovu poreza i doprinosa iz zarada iz ranijih godina. Preduzeće se u 2012. godini obratilo Ministarstvu finansija Republike Srpske sa zahtjevom za odgodu poreskih obaveza koje su utvrđene ranijim Rješenjima Poreske uprave Republike Srpske. Ministarstvo finansija je 18.05.2012. godine donijelo Rješenje o odgodi plaćanja poreskih obaveza kojim se odobrava jednokratna odgoda plaćanja obaveza u ukupnom iznosu od 10.833.856 KM sa obračunatom kamatom u iznosu od 595.369 KM koja je uknjižena u poslovnim knjigama Društva. Rješenjem je naloženo da se izvrši jednokratna uplata poreske obaveze 18.05.2013. godine. Zbog nemogućnosti izvršenja navedenog rješenja u 2013. godini pristupilo se zahtjevu prema Vladi o posebnom načinu izmirenja poreskog duga - pretvaranju poreskog duga u akcije. Ovaj zahtjev je upućen u novembru mjesecu 2013. godine i za isti se očekuje povoljan ishod.

Obaveze po osnovu poreza i doprinosa na zarade iz ranijih godina iznose 6.625.929 KM i odnose se na period od 2008. - 2011. godina. U 2017. godini je uplaćeno 181.473 KM ovih obaveza vezano za povezivanje radnog staža. Obaveze iz tekućeg perioda se redovno izmiruju.

Obaveze za doprinose na ostala lična primanja u iznosu od 1.253.641 KM se odnose na topli obrok i regres iz ranijih godina. U tekućoj godini nije bilo uplata po ovom osnovu.

11. POSLOVNI PRIHODI

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	73.643	99.793
I Prihod od prodaje robe - ukupno	73.643	99.793
1. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu	964.536	846.551
2. Prihodi od prod. proizvoda i usluga na inostranom tržištu	13.802.931	12.846.717
II Prih. od prodaje proizvoda i usluga - ukupno (1 i 2)	14.767.467	13.693.268
Prihodi od prodaje - ukupno (I+II)	14.841.110	13.793.061
1. Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe	0	3.852
2. Prihodi od aktiviranja ili potrošnje učinaka	4.298	0
III Prihod od aktiviranja učinaka - ukupno (1+2)	4.298	3.852
1. Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	0	16.514
2. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	(72.754)	0
IV Promjena vrijednosti zaliha učinaka - ukupno (1-2)	(72.754)	16.514
1. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreskih dažbina	10.746	0
2. Prihodi od zakupnina	51.826	58.457
V Drugi poslovni prihodi - ukupno (1 i 2)	62.572	58.457
POSLOVNI PRIHODI - UKUPNO (I do V)	14.835.226	13.871.884

12. POSLOVNI RASHODI

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Nabavna vrijednost prodane robe	70.972	91.365
I Nabavna vrijednost prodane robe - ukupno	70.972	91.365
1. Troškovi materijala za izradu	5.177.274	5.097.740
2. Troškovi ostalog (režijskog) materijala	512.415	322.719
3. Troškovi goriva i energije	509.249	469.539
II Troškovi materijala - ukupno (1 do 3)	6.198.938	5.889.998
1. Troškovi bruto zarada	5.428.847	4.690.790
2. Troškovi bruto naknada zarada	11.411	13.160
3. Troškovi bruto ostalih ličnih rashoda	195.588	81.347
III Troškovi bruto zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (1 do 3)	5.635.846	4.785.297

IV Troškovi amortizacije	629.212	744.057
1. Troškovi usluga na izradi učinaka	198.272	557.948
2. Troškovi transportnih usluga	491.621	450.680
3. Troškovi usluga održavanja	22.356	29.658
4. Troškovi reklame i propaganda	6.100	10.009
5. Troškovi ostalih usluga	21.649	23.018
V Troškovi proizvodnih usluga - ukupno (1 do 5)	739.998	1.071.313
1. Troškovi neproizvodnih usluga	284.608	370.756
2. Troškovi reprezentacije	15.939	16.748
3. Troškovi premije osiguranja	3.735	2.905
4. Troškovi platnog prometa	24.715	22.764
5. Troškovi članarina	6.931	6.046
6. Troškovi poreza	342.065	186.359
7. Troškovi doprinosa	1.517	1.492
8. Ostali nematerijalni troškovi	9.950	8.411
VI Nematerijalni troškovi - ukupno (1 do 8)	689.460	615.481
Ostali poslovni rashodi - ukupno (V i VI)	1.429.458	1.686.794
POSLOVNI RASHODI - UKUPNO (I do VI)	13.964.426	13.197.511

13. FINANSIJSKI PRIHODI

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Pozitivne kursne razlike	49.289	72.264
Finansijski prihodi - ukupno	49.289	72.264

14. FINANSIJSKI RASHODI

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Rashodi kamata	5.322	28.916
2. Negativne kursne razlike	167.738	57.774
3. Ostali finansijski rashodi	507.438	457.214
Finansijski rashodi - ukupno (1 do 3)	680.498	543.904

15. OSTALI PRIHODI

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Dobici po osnovu prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	78.537	44.281
2. Viškovi izuzimajući viškove zaliha učinaka	0	596
3. Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika	1.702	0
4. Prihodi od smanjenja obaveza i ostali prihodi	29.512	52.294
I Ostali prihodi - ukupno (1 do 4)	109.751	97.171
OSTALI PRIHODI - UKUPNO	109.751	97.171

16. OSTALI RASHODI

	U KM	
	31. decembra 2017.	31. decembra 2016.
1. Gubici po osnovu prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	1.829	20.211
2. Manjkovi, izuzimajući manjkove zaliha učinaka	316	322
3. Rashodi po osnovu rashod. zaliha i ostali rashodi	113.880	43.344
I Ostali rashodi - ukupno (1 do 3)	116.025	63.877
OSTALI RASHODI - UKUPNO	116.025	63.877

17. POTENCIJALNA SREDSTVA I OBAVEZE

Protiv Društva se vode sudski sporovi u vrijednosti od oko 200.000 KM, koji se uglavnom odnose na sporove sa radnicima. Navedeni iznos se odnosi na obaveze iz ranijeg perioda koje su evidentirane u poslovnim knjigama. Postupci su u toku i ne može se sa sigurnošću predvidjeti ishod istih.

18. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Nakon datuma bilansiranja nije bilo poslovnih transakcija i događaja koji mogu imati materijalno značajan uticaj na finansijske izvještaje Društva.

19. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U vanbilansnoj evidenciji je evidentirana garancija od Sberbank a.d. Banja Luka po ugovoru br.5671516220602148 u iznosu od 400.000 KM. Ovo je sveobuhvatna garancija izdata u svrhu plaćanja indirektnih poreza (carinskih obaveza, akciza, poreza zaračunatih za robe i usluge, uključujući PDV i carinu), koji se plaćaju pri uvozu robe ili mogu nastati zbog carinskih prekršaja ili nepravilnosti počinjenih u korištenju procedura.

20. POVEZANA LICA

Povezana lica su: Kondivik usluge d.o.o. Vršac, IAT Standard d.o.o. Trebinje, Swisslion d.o.o. Trebinje i RDT Swisslion Trebinje. Poslovne transakcije sa povezanim licem Kondivik usluge d.o.o. Vršac kao kupcem u 2017. godini iznose 384.292 KM a saldo potraživanja na dan bilansiranja iznosi 264.083 KM. Nije bilo poslovnih transakcija sa povezanim licem kao dobavljačem u 2017. godini.

Poslovne transakcije sa povezanim licem IAT Standard d.o.o. Trebinje kao kupcem u 2017. godini iznose 55.389 KM a saldo potraživanja na dan bilansiranja iznosi 14.290 KM. Poslovne transakcije sa povezanim licem kao dobavljačem u 2017. godini iznose 246.111 KM a saldo obaveza prema povezanom licu na dan bilansiranja iznosi 0 KM.

Poslovne transakcije sa povezanim licem Swisslion d.o.o. Trebinje kao kupcem u 2017. godini iznose 5.345 KM a saldo potraživanja na dan bilansiranja iznosi 393 KM. Nije bilo poslovnih transakcija sa povezanim licem kao dobavljačem.

Poslovne transakcije sa povezanim licem RDT Swisslion.o.o. Trebinje kao kupcem u 2017. godini iznose 2.691.737 KM a saldo potraživanja na dan bilansiranja iznosi 297.652 KM. Poslovne transakcije sa povezanim licem kao dobavljačem u 2017. godini iznose 669.449 KM a saldo obaveza prema povezanom licu na dan bilansiranja iznosi 62.992 KM.